

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ ภายหลังจากที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวน เพื่อหาข้อเท็จจริง ตลอดจนวินิจฉัยชี้ขาดปัญหา โดยเฉพาะการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้ง ระบบการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550 รวมถึงพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรม จึงได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยให้อำนาจด้านนิติบัญญัติสามารถออกประกาศข้อกำหนด ข้อห้าม และหลักเกณฑ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง อำนาจบริหารในการจัดการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการทำรัฐประหารในประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 เวลา 16:30 น. โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) อันมี พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ แต่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้จัดทำและศึกษาก่อนมีทำการรัฐประหารดังกล่าว ดังนั้นผู้เขียนจึงยังคงจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะในอนาคตหลังจากมีการคืนอำนาจกลับสู่ประชาชน มีแนวโน้มที่เชื่อได้ว่าระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะถูกนำกลับมาใช้ดังเดิม ซึ่งจะ ทำให้ประเทศไทยกลับมามีการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง และปัญหาที่เกิดจากการศึกษานี้ก็จะกลับมามีผลทางกฎหมายอีกครั้งเช่นกัน เนื่องจากการศึกษา พบว่า เกิดปัญหาทางกฎหมายจากกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยปัญหาทางกฎหมายเกิดอยู่ในช่วงหลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้ง จนถึงก่อนมีการดำเนินการใน

กระบวนการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความยุติธรรม ซึ่งจะขอกล่าว
ดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้ง ท้องถิ่นและแนวทางการแก้ไข

จากการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่สืบสวนและสอบสวน เพื่อหา
ข้อเท็จจริง ตลอดจน วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายของ
การเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้อาศัยอำนาจตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติการ
เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ในการออกกฎ คือ ระเบียบ
คณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวน พ.ศ. 2554 ส่งผลทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับ
การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้ง
ท้องถิ่นกฎหมาย ดังต่อไปนี้

4.1.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดี เลือกตั้งท้องถิ่น

ในอดีตระหว่างมีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
มาตรา 239 วรรคสอง และวรรคสี่ มีเนื้อหาของบทบัญญัติว่า ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว
ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภา
ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด
ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด นั้น
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังกล่าวนั้น ไม่มีการบัญญัติเกี่ยวกับระยะเวลาใน
การยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ไว้ ทำให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการการ
เลือกตั้งต้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เมื่อใด อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
2550 มาตรา 238 กำหนดให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อหา
ข้อเท็จจริงโดยพลัน

จากการศึกษา พบว่า นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้
บัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีเลือกตั้งแล้ว ยังมี พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือ
ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 97 ที่ได้กำหนดให้หลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้
ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากภายหลังมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำ
การใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งใน

เขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือมีการฝ่าฝืนมาตรา 57 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นมีกำหนดเวลาหนึ่งปี หรือมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง เว้นแต่ความไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมดังกล่าว หรือการฝ่าฝืนมาตรา 57 มิได้เกี่ยวข้องกับผู้ได้รับเลือกตั้ง หรือมิได้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ ผู้นั้นได้รับเลือกตั้ง ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงอาศัยอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวออกกฎ คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 ที่มีเนื้อหาเป็นการกำหนด กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวน สอบและวินิจฉัยชี้ขาดในคดีเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อีกทั้งกฎดังกล่าวยังมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กระบวนการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า หลังจากที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออกกฎ คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 และมีการบังคับใช้กฎ ได้เกิดปัญหาจากการบังคับใช้กฎดังกล่าว เนื่องจากหลังจากมีการบังคับใช้กฎ เกิดปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด เพราะเนื้อหา และกระบวนการที่ถูกกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 มีขั้นตอนและวิธีการที่ใช้ระยะเวลา อีกทั้งกฎดังกล่าวยังไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาในการสืบสวน และการสอบสวน ตลอดจนถึงไม่กำหนดระยะเวลาการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่แน่นอน รวมถึงเนื้อหาของกฎยังไม่มีการกำหนดระยะเวลาให้กับคณะกรรมการการเลือกตั้งในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้เกิดความล่าช้าจากการบังคับใช้กฎดังกล่าว

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบเนื้อหาของกฎหมาย คือ กฎหมายที่ให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาเปรียบกับกฎ คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 พบว่า เกิดปัญหาการขัดกันของการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากในทางปฏิบัติการบังคับใช้กฎของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาของการสืบสวน สอบสวน และระยะเวลาในการออกคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด ตลอดจนถึงไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น จึงเป็นการกระทำที่ขัดต่อเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นมีกำหนดเวลาหนึ่งปี หรือมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่หรือนับคะแนนใหม่ แต่ต้องสั่งภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง ในกรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการใด ๆ โดยไม่สุจริตเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งหรือการนับคะแนนเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดมิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม ซึ่งจากการศึกษา พบว่าเกิดข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีผลอันเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 เนื่องจากคณะกรรมการการเลือกตั้งมีการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ภายหลังจากมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เกินกว่าระยะเวลา 1 ปี ตามที่พระราชบัญญัติกำหนด ซึ่งศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นก็มีการรับคำร้องที่เกินระยะเวลา ดังกรณีข้อเท็จจริงต่อไปนี้

คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 2 ที่ 252/2553 คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง นาย ณ. ผู้คัดค้าน ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 97 ในกรณีที่ผู้ร้องได้ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากภายหลังมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดกระทำการใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 ให้ผู้ร้องมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้นั้นกำหนดเวลา 1 ปี หรือมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่แต่ต้องสั่งภายใน 1 ปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 วรรคสองและวรรคท้าย ระบุให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อวินิจฉัยเท่านั้น มิได้กำหนดเวลาให้ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง ดังนั้น ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลเกินกว่า 1 ปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งได้ แต่ต้องยื่นคำร้องภายในระยะเวลาอันสมควรเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายอันเนื่องมาจากการเนิ่นช้า การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลในวันที่ 8 ตุลาคม 2552 เกินกำหนด 1 ปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งวันที่ 15 พฤษภาคม 2551 ไปเพียง 4 เดือนเศษ โดยไม่ปรากฏว่ามีการประวิงเวลาเพื่อยกเลิกหรือเพื่อยื้อประโยชน์ต่อผู้ใด จึงถือได้ว่าผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในระยะเวลาอันสมควรแล้ว

ประเด็นต้องวินิจฉัยว่า มีเหตุให้เลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เขตเลือกตั้งที่ 2 ใหม่แทนผู้คัดค้านหรือไม่ จากพยานหลักฐานของผู้ร้อง ไม่แสดงให้เห็นว่าผู้คัดค้านจ่ายเงินให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งตามที่ นาย ป. อ่าง ทั้งที่ผู้ร้องมีนาย อ. นางสาว ส. นาย บ. และนาย ว. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งบึกความเป็นพยานถึงสาเหตุที่ไม่ได้ไปลงคะแนนเลือกตั้ง โดยพยานดังกล่าวล้วนไม่รู้เห็นหรือยินยอมว่าผู้คัดค้านเป็นผู้ก่อ สนับสนุน หรือเกี่ยวข้องให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง และนาย ห. กระทำการทุจริตการเลือกตั้งตามที่ถูกกล่าว จึงไม่เข้ากรณีที่ผู้คัดค้าน

ได้รับประโยชน์จากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมายและได้รับเลือกตั้ง ซึ่งมีผลให้การเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ไม่มีเหตุให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว เขตเลือกตั้งที่ 2 ใหม่ตามคำร้อง จึงมีคำสั่งยกคำร้อง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ ปัญหา ข้อเท็จจริง กับทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ พบว่า การกระทำเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ ที่กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความเคารพต่อขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยได้ให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถกระทำได้อีก ดังนั้นเพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมิให้ถูกละเมิดจากรัฐ จึงมีการวางหลักการต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง การกำหนดให้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ และหลักประกันที่สำคัญคือหลักประกันการใช้สิทธิในทางศาล ซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิทธิในทางศาลแก่ปัจเจกบุคคล เพราะการคุ้มครองหรือหลักประกันทั้งหลายจะปราศจากความหมายหากไม่ให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลในการโต้แย้งการกระทำของรัฐ เพื่อให้องค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางเข้ามาควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐที่ถูกโต้แย้งว่าละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล

อย่างไรก็ตาม หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นหลักย่อยของหลักนิติรัฐอีกหลักหนึ่งในรัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลายต่างต้องยอมรับความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลในการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนไปตามความมุ่งประสงค์ของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลในการพัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละคน รัฐจึงต้องให้ความเคารพต่อแดนของสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนประชาชนให้อำนาจกระทำการดังกล่าว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถบังคับใช้กฎหมาย คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 ให้เป็นไปตามหลักการคุ้มครองสิทธิจึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ขั้นตอนวิธีการ ในการบังคับใช้กฎหมายที่ล่าช้า เนื่องจากเนื้อหาในบทบัญญัติของกฎดังกล่าว มีลักษณะเป็น

การสร้างชั้นตอนเกินความจำเป็น จึงส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง คือ ผู้สมัครรับเลือกตั้งทั้งผู้ชนะการเลือกตั้ง และผู้แพ้การเลือกตั้ง เพราะการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว จะมีผลกระทบต่อผู้ชนะการเลือกตั้งในส่วนของระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง เนื่องจากหากมีการวินิจฉัยชี้ขาดจากคณะกรรมการการเลือกตั้งจะส่งผลต่อผู้ชนะการเลือกตั้งที่ดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้หยุดปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการลิดรอนสิทธิในระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่มีระยะเวลาจำกัดเพียง 4 ปี ต่อหนึ่ง สมัยวาระการดำรงตำแหน่ง อีกทั้งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทบสิทธิต่อผู้แพ้การเลือกตั้งที่ถูก คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งวินิจฉัยให้ถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง ส่งผลให้ถูกตัดสิทธิการเลือกตั้งเป็นเวลา 1 ปี อีกทั้ง จะเห็นได้ว่า ระยะเวลา 4 เดือนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ยื่นคำ ร้องนั้น เป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เนื่องจากเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องแล้ว ผู้ถูกร้อง หรือผู้คัดค้าน ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น การที่ยื่นคำร้องล่าช้าทำให้เกิดผลเสียหายที่ชัดเจนคือ ผู้ถูกร้อง หรือผู้คัดค้านยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่จนกว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งจะยื่นคำร้องต่อ ศาล อาจมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ส่งผลทำให้เกิดความเสียหายแก่ท้องถิ่น

นอกจากนี้ จะเห็นว่า นอกจากบทบัญญัติของกฎดังกล่าวยังมีช่องว่างในการกำหนด ระยะเวลาในการยื่นคำร้อง เพราะเกิดการล่าช้าและเกิดความไม่เป็นธรรม ตลอดจนการกระทำ ดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร พุทธศักราช 2550 มาตรา 40 (3) (4) เรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่กำหนดให้ บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตน ได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม ตลอดจนผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพยาน ในคดีมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตาม กระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็วเป็นธรรมและ การไม่ให้ข้อความเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ซึ่งการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดที่เกิดความล่าช้า ซึ่งเกิดจากการอาศัยอำนาจของกฎ คือ ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน สอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ.2554 ที่ถือเป็นการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมรูปแบบหนึ่ง นั้นเอง

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การกระทำของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการ บังคับใช้ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. 2554 เป็นการกระทำที่ขัดกับทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เนื่องจาก การที่กฎดังกล่าว ไม่กำหนด

ระยะเวลาที่ชัดเจนในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งที่อาศัยอำนาจตามกฎหมายออกกฎหมายที่มีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงเป็นการกระทำที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายซึ่งขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อีกทั้งการกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งส่งผลเสียต่อการคุ้มครองสิทธิ ตลอดจนเกิดผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กระบวนการในการเปิดอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั่นเอง

4.1.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 โดยการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับระยะเวลาให้การยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างชัดเจน เนื่องจากการที่กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาจากการบังคับใช้กฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน ส่งผลเกิดผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้กระบวนการเลือกตั้งมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั่นเอง

จากการศึกษา พบว่า ในประเทศฝรั่งเศส มีการกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องต่อศาลชัดเจนว่า สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้ประสงค์โต้แย้งคัดค้านการเลือกตั้งอาจยื่นเรื่องพร้อมกับบันทึกวาจาประจำวัน ที่จัดทำขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง จากนั้นผู้ว่าการจังหวัดจะเสนอเรื่องต่อไปยังศาลปกครองชั้นต้น ที่มีเขตอำนาจ อย่างไรก็ตาม ผู้ฟ้องคดีอาจเสนอคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีเขตอำนาจโดยตรงด้วยตนเองก็ได้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาภาค ซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุดนั้น ให้ผู้ฟ้องยื่นได้ที่สำนักงานผู้ว่าการจังหวัดหรือสำนักงานข่อยผู้ว่าการจังหวัดที่ผู้ฟ้องมีภูมิลำเนา

กรณีที่เป็นการฟ้องโดยผู้ว่าการจังหวัด ให้ผู้ว่าการจังหวัดยื่นคำฟ้องภายในระยะเวลา 15 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

และให้ผู้ที่ฟ้องการจังหวัดยื่นคำฟ้องภายในระยะเวลา 10 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาภาค

กรณีที่ผู้ฟ้องเป็นบุคคลอื่นที่มีชื่อผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องยื่นคำร้องภายในระยะเวลา 5 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล และต้องยื่นคำฟ้องภายในระยะเวลา 10 วัน สำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาภาค

กรณีที่ผู้ใดประสงค์โต้แย้งคัดค้านผลการเลือกตั้งด้วยวิธีการยื่นเรื่องพร้อมไปกับบันทึกวาจาประจำวันที่ทำขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง เมื่อได้ยื่นเรื่องไป แต่เจ้าหน้าที่ของจังหวัดเสนอเรื่องไปยังศาลปกครองล่าช้าเอง เช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นการฟ้องที่เกินระยะเวลา ศาลปกครองต้องรับฟ้อง อย่างไรก็ตามในกรณีที่ผู้ฟ้องคดีต้องยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่ไม่มีเขตอำนาจหรือฟ้องผิดศาล การฟ้องนี้ไม่ส่งผลให้ระยะเวลาสะดุดหยุดลง

ในคดีเลือกตั้ง วิธีการนับการฟ้องคดีจะไม่นับวันเลือกตั้งหรือวัน ประกาศผลการเลือกตั้งรวมเข้ากับระยะเวลา แต่วันที่เป็นวันครบกำหนดระยะเวลาจะถูกนับรวมเข้ากับระยะเวลาด้วย เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลมีขึ้น ในวันที่ 1 มกราคม ผู้ฟ้องต้องยื่นฟ้องคดีภายในระยะเวลา 5 วัน ระยะเวลาดังกล่าวจะเริ่มนับเมื่อวันที่ 2 มกราคม นับไป 5 วัน ก็จะสิ้นสุดระยะเวลาในวันที่ 6 มกราคม เวลาเที่ยงคืน เป็นต้น นอกจากนี้ ระยะเวลาจะเริ่มนับจากวันประกาศผลการเลือกตั้ง การเริ่มต้นนับดังกล่าวนี้ใช้กับการฟ้องคดีเลือกตั้งสมาชิกสภาภาคด้วย อย่างไรก็ตาม โดยส่วนใหญ่วันประกาศผลการเลือกตั้งก็มักเป็นวันเดียวกันกับวันเลือกตั้ง นั่นเอง

อนึ่ง ในปัจจุบันประเทศไทย ได้มีการกำหนด แนวทางปฏิบัติในการยื่นคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเป็นการเร่งรัดและไม่ให้เกิดความล่าช้า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดระยะเวลาในการจัดทำคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ตามมติคณะกรรมการการเลือกตั้งในการประชุมครั้งที่ 12/2552 เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552 ไว้ดังนี้

1. การจัดทำคำวินิจฉัยสั่งการ คณะกรรมการการเลือกตั้งนิติกรผู้รับผิดชอบสำนวนต้องจัดทำให้แล้วเสร็จภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติ กรณีไม่สามารถดำเนินการในแล้วเสร็จได้ ให้ขอขยายระยะเวลาต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งออกไปอีก 30 วัน โดยต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นให้ชัดเจน กรณีไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่ขอขยายไว้ ให้ขอขยายระยะเวลาครั้งที่ 2 ต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง การขอขยายระยะเวลาต้องแสดงเหตุผลเพียงพอในการขออนุญาต

2. เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งลงนามในคำวินิจฉัยสั่งการเรียบร้อยแล้ว ต้องเสนอคำร้องให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งแล้วแต่กรณีลงนามในคำร้อง

ภายใน 7 วัน และให้ยื่นคำร้องต่อศาลภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ประธานกรรมการการเลือกตั้งหรือกรรมการการเลือกตั้งลงนามในคำร้อง

จากการศึกษา พบว่าแนวทางแนวทางปฏิบัติในการยื่นคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อเป็นการเร่งรัดและ ไม่ให้เกิดความล่าช้า ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส พบว่า ประเทศไทยจึงควรนำหลักการแนวคิดแบบในประเทศฝรั่งเศสและควรนำแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิมาปรับใช้ในประเทศไทย เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น ของประเทศฝรั่งเศส สามารถแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม สม อีกทั้งหากประเทศไทย มีการนำแนวคิดทฤษฎี และ หลักการทางกฎหมาย ของประเทศฝรั่งเศสมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยการแก้ไขกฎหมายและมีการตราบทบัญญัติที่มีขอบเขตของเนื้อหาเป็นการกำหนดให้การสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยชี้ขาดมีระยะเวลาในการสืบสวนสอบสวน และการออกคำวินิจฉัยชี้ขาดจะต้องกระทำไปแล้วเสร็จภายในกรอบระยะเวลา 1 ปี ตามที่พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหาร ท้องถิ่น พ.ศ. 2545 กำหนด และ นับจากวันที่มีคำวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น ภายใน 10 วันแบบในประเทศฝรั่งเศส ตลอดจน จะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายโดยการยึดหลักการตามทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ การกำหนดดังกล่าวจะส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องระยะเวลาในกระบวนการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังเป็นการทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติและ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตลอดจนยังทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีการเลือกตั้งเป็นไปอย่างโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั่นเอง

4.2 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และแนวทางการแก้ไข

การใช้สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เกิดจากในอดีตขณะที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการกำหนดให้

คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ โดยผู้เสียหายที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีผลจากการบังคับกฎหมาย คือ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ดังต่อไปนี้

4.2.1 ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ในอดีตขณะที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการการเลือกตั้งไว้ในมาตรา 229 ถึงมาตรา 241 ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 วรรคสอง และวรรคสี่ บัญญัติให้ ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรมีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใด ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสาม บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ วิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด โดยต้องใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ศาลฎีกาจึงได้ประกาศ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550

จากการศึกษา พบว่าเกิดปัญหาเกี่ยวกับ การใช้สิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากในอดีตขณะที่มีการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีการกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด จากบทบัญญัตินี้ การยื่นคำร้อง จึงหมายถึง การยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และคณะกรรมการ การเลือกตั้งเป็นผู้มีสิทธิยื่นคำร้อง อีกทั้งมีการตีความจากประกาศ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ที่ได้กำหนดบท

นิยามว่า “ผู้ร้อง หมายความว่า บุคคลผู้ยื่น คำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัย” เมื่อพิจารณา ประกอบกับมาตรา 239 วรรคสองและ วรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ผู้ร้อง จึงหมายถึง คณะกรรมการการเลือกตั้ง เท่านั้น ดังนั้น จากการที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นบุคคลผู้ยื่น คำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัยแต่เพียงผู้เดียวจึง ส่งผล ทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงองค์กรเดียวที่จะสามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัย ว่าคดีเลือกตั้ง ท้องถิ่นใด สมควรยื่น คำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพื่อพิจารณาวินิจฉัย ในทางกลับกัน หาก คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าคดีเลือกตั้งบางคดีไม่มีมูลก็สามารถยกคำร้อง หรือไม่นำคำร้องยื่น ต่อศาลอุทธรณ์ได้ตามดุลพินิจของตน จะเห็น ได้ว่า การกฎหมายดัง ที่กล่าวมาข้างต้น ที่ให้อำนาจ เฉพาะคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งการกำหนดตามกฎหมายดังกล่าวที่ถือเป็น กระบวนการ ยุติธรรมรูปแบบหนึ่ง จึงส่งผลกระทบต่อทำให้ผู้มีส่วน ได้เสีย หรือผู้ที่ยื่นเรื่องร้องเรียนในการเลือกตั้ง ไม่สามารถมีสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม หลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ยื่น คำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดี เลือกตั้งท้องถิ่น ยังเกิดจากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงผู้เดียว ที่สามารถยื่น คำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายเนื่องจากเป็น ดุลพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวของคณะกรรมการ การเลือกตั้งที่จะ ใช้ดุลพินิจว่าจะยื่น คำร้องหรือไม่ยื่น คำร้องในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลให้การกระทำ ดังกล่าวตามกฎหมายจึงเป็นการกระทำสิทธิของผู้เสียหาย ตลอดจนในกรณีที่หากคณะกรรมการ การเลือกตั้งส่งคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วว่าไม่มีมูลก็สามารถออกคำสั่ง ไม่รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่งผลทำให้มีการระงับข้อพิพาททางคดี และไม่สามารถ นำคดีดังกล่าวมาฟ้อง ได้อีก ซึ่งในบางกรณีอาจเกิดความผิดพลาดของคณะกรรมการการเลือกตั้งใน การรวบรวมข้อมูลส่งศาลไม่เพียงพอ หรือเป็นดุลพินิจแต่เพียงฝ่ายเดียวของคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ในการเสนอข้อมูล พยานหลักฐานต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้ศาล อุทธรณ์ไม่รับคำร้องดังกล่าว การกระทำดังกล่าวของคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงทำให้ผู้เสียหายที่ เข้ามาร้องเรียนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในคดีเลือกตั้งจึง ได้รับผลกระทบ และไม่สามารถ ฟ้องร้องในคดีดังกล่าวได้อีก ดังปรากฏในข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

ข้อเท็จจริงที่ 1 คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 7 ที่ 3358/2551 นายวิชัย ปลั่งศรีสกุล ผู้ร้อง ศาล อุทธรณ์ภาค 7 ได้พิจารณาว่า แม้อำนาจพิจารณาและ วินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและ เพิกถอน สิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นและ ผู้บริหารท้องถิ่น แต่มาตรา 284 วรรค

เจ็ด บัญญัติว่า “คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีบัญญัติไว้แล้วคือ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545 มาตรา 49 และมาตรา 50 ที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ กำหนดให้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง มิได้กำหนดให้ผู้ร้องใช้สิทธิต่อศาลอุทธรณ์ภาค 7 ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องให้ศาลอุทธรณ์ภาค 7 วินิจฉัยจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องของผู้ร้อง

ข้อเท็จจริงที่ 2 คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 9 ที่ 863/2553 นายสุเมศ พรหมประสิทธิ์ ผู้ร้อง ศาลอุทธรณ์ภาค 9 ได้พิจารณาว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 235 ถึงมาตรา 239 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 95 มาตรา 96 มาตรา 97 มาตรา 102 มาตรา 103 และมาตรา 104 มีเจตนารมณ์ให้อำนาจการควบคุมและดำเนินการจัดหรือจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ตกอยู่แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวคือ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้ง ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการสืบสวนสอบสวนแล้วเห็นว่า การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมหรือการนับคะแนนการเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่ถูกต้อง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งผู้สมัครผู้นั้น หรือนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ แต่ถ้าประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ เพื่อพิจารณาสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องคัดค้านการเลือกตั้งเกี่ยวกับการจับฉลากครั้งที่ 2 และประกาศผลการนับคะแนนเลือกตั้งใหม่ถือเป็นดุลยพินิจในเรื่องการรับหรือไม่รับเป็นเรื่องราวคัดค้านของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนครราชสีมาและคณะกรรมการการเลือกตั้งตามระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ.2550 อันที่จะดำเนินการสอบสวนการสืบสวนสอบสวนและวินิจฉัยชี้ขาดในชั้นคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในการดำเนินการเลือกตั้งที่มีได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ซึ่งไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดให้อำนาจผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ภาค 9 พิจารณาวินิจฉัยและมีคำสั่งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยกเลิกการจับฉลากยกเลิกประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกลาง (กรณีนับคะแนนเลือกตั้งใหม่) และประกาศผลให้ผู้ร้องเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง กรณียังถือไม่ได้ว่าผู้ร้องถูกโต้แย้งสิทธิ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้อง พิพากษา ยกฟ้อง

ข้อเท็จจริงที่ 3 คำสั่งศาลอุทธรณ์ภาค 4 ที่ 238/2554 นายสมชาย พิมพัฒน์ ผู้ร้อง ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิจารณาว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 219 วรรคสาม หาได้ให้

อำนาจศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีเลือกตั้งพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งในทุกกรณี ไม่เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นควรว่า ควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ให้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ (หรือศาลอุทธรณ์ภาค) เพื่อวินิจฉัย และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์ (หรือศาลอุทธรณ์ภาค) เป็นที่สุดตามมาตรา 239 ดังนั้น ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีเลือกตั้งคงมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยเฉพาะคดีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น การที่ผู้ร้องมายื่นคำร้องขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีเลือกตั้ง ยกเลิกหรือการเพิกถอนการนับคะแนนเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตำบล ก. อำเภอ ท. จังหวัด ก. ครั้งใหม่เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2553 โดยอ้างว่าการนับคะแนนเลือกตั้งดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย มิได้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม และให้ผู้ถูกกล่าวหาที่ 10 พ้นจากตำแหน่งหลังจากคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง (กรณีนับคะแนนเลือกตั้งใหม่) แล้ว จึงไม่ต้องด้วยกรณีที่บัญญัติไว้ตามมาตรา 239 ที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่นใดให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีเลือกตั้งเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยได้ ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีเลือกตั้งให้พิจารณาวินิจฉัยคดีได้ จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้อง ให้จำหน่ายคดีสารบบความ

ดังนั้น ตัวอย่างคำสั่งศาลอุทธรณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ศาลอุทธรณ์รับพิจารณาคดีเลือกตั้งเฉพาะ กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เท่านั้น ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งจึงไม่สามารถยื่นคำร้องได้ด้วยตนเอง

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ ปัญหา ข้อเท็จจริง กับทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ พบว่า การที่กฎหมายมีเนื้อหาในลักษณะดังกล่าวเป็นการขัดกับหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ ที่กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความเคารพต่อขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยได้ให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถกระทำได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมิให้ถูกละเมิดจากรัฐ จึงมีการวางหลักการต่าง ๆ ไว้มากมาย เช่น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง การกำหนดให้ระบอบบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ และหลักประกันที่สำคัญคือหลักประกันการใช้สิทธิในทางศาล ซึ่งถือว่าเป็น

สาระสำคัญของ การให้ความคุ้มครองสิทธิในทางศาลแก่ปัจเจกบุคคล เพราะการคุ้มครองหรือหลักประกันทั้งหลายจะปราศจากความหมายหากไม่ให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลในการโต้แย้งการกระทำของรัฐ เพื่อให้องค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางเข้ามาควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐที่ถูกต้องโต้แย้งว่าละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล

อย่างไรก็ตาม หลักประกันในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นหลักย่อยของหลักนิติรัฐอีกหลักหนึ่งในรัฐเสรีประชาธิปไตยทั้งหลายต่างต้องยอมรับความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลในการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของตนไปตามความมุ่งประสงค์ของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น เพื่อความเป็นอิสระของปัจเจกบุคคลในการพัฒนาบุคลิกภาพของแต่ละคน รัฐจึงต้องให้ความเคารพต่อแดนของสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลโดยอำนาจรัฐจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนประชาชนให้อำนาจกระทำการดังกล่าว

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ได้กำหนดเป็นเฉพาะ คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เดียวที่มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ บทบัญญัติดังกล่าวจึงขัดกับหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิอย่างชัดเจน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งผู้ชนะการเลือกตั้ง ผู้แพ้การเลือกตั้ง เพราะการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อผู้ชนะการเลือกตั้งในส่วนของระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการลิดรอนสิทธิในระยะเวลาการดำรงตำแหน่งที่มีระยะเวลาจำกัดเพียง 4 ปี ต่อหนึ่งสมัยวาระการดำรงตำแหน่ง โดยการดำรงตำแหน่งตามวาระดังกล่าวถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่กำหนดให้ สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง ในบางกรณีการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทบสิทธิต่อผู้แพ้การเลือกตั้งที่ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งวินิจฉัยให้ถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง ส่งผลให้ถูกตัดสิทธิการเลือกตั้งเป็นเวลา 5 ปี นอกจากนี้ การที่กฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้เดียวที่มีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์เพียงผู้เดียว จะทำให้การใช้ดุลพินิจในการกำหนดว่าคดีใดจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์นั้น ปราศจากการควบคุมและตรวจสอบ หรือในกรณีที่หากคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงตรง อาจเป็นช่องว่างให้เกิดการทุจริตหรือมีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง ส่งผลทำให้เกิดความเสียหายแก่การเลือกตั้งขององค์กรปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่น และประเทศไทย

นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ในกรณีที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ ยังเป็นการไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา 40 ที่กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดสิทธิการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง ตลอดจนกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม หรือสิทธิ ตามมาตรา 58 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่กำหนดบุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน

จากการที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2550 ซึ่งมีสถานะเป็นกฎ ที่เนื้อหาที่ขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ จึงเป็นการกระทำที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎซึ่งขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อวัตถุประสงค์ประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้ง โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรมนั่นเอง

4.2.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นที่ขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ผู้เขียนเห็นควรรักษาให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 โดยการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างชัดเจน เนื่องจากการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียในการยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาจากการบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 อย่างชัดเจน ส่งผลเกิดผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมใน

คดีเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั่นเอง

จากการศึกษา ในต่างประเทศ พบว่า ประเทศฝรั่งเศสกำหนดให้ผู้มีสิทธิฟ้องคดีเลือกตั้งท้องถิ่นดังนี้

1.ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้ง

2.ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งท้องถิ่นนั้น แม้จะได้รับการเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้ง

3.ผู้มีสิทธิการเลือกตั้ง เฉพาะสมาชิกสภาเทศบาล ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล

4.สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เฉพาะการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อโต้แย้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.ตัวแทนจากราชการส่วนกลาง มีสิทธิฟ้องคดีการเลือกตั้งท้องถิ่นต่อศาลปกครองได้ เฉพาะในกรณีที่มีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะตัวแทนของราชการส่วนกลาง ไม่อาจหยิบยกประเด็นความเสียหายอันเกิดจากการทุจริตข้อเสียมาโต้แย้งการเลือกตั้งได้ ต้องเป็นเรื่องของผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น

6.คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบบัญชีรายจ่ายการรณรงค์หาเสียงการเลือกตั้งและการใช้จ่ายเงินทางการเมือง มีสิทธิฟ้องคดีการเลือกตั้งท้องถิ่นต่อศาลปกครองได้เฉพาะในกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเรื่องการใช้จ่ายเงินเพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งเท่านั้น

อนึ่ง ข้อดี ในการให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

1. มีการคัดกรองคดีมาแล้ว ทำให้ปริมาณคดีในชั้นศาลลดลง

2. ลดภาระงานของศาลอุทธรณ์ เนื่องจากคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ผ่านการกลั่นกรองคำร้องมาชั้นหนึ่งแล้ว

3. เป็นการคานอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากมีศาลอุทธรณ์เป็น

องค์กรที่ตรวจสอบการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในสิ่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือสั่งให้การเลือกตั้งใหม่'

ข้อเสีย ในการให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นผู้ยื่นคำร้องต่อศาลศาลอุทธรณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน

1. ไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือผู้มีส่วนได้เสียในคดีสามารถเป็นคู่ความร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งในการดำเนินคดีในชั้นศาลได้
2. จำกัดสิทธิของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้มีส่วนได้เสียในการเลือกตั้งในการฟ้องคดีเลือกตั้งต่อศาลโดยตรง
3. มีความล่าช้าเนื่องจากมีคดีที่ผู้ยื่นคำร้องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาจำนวนมาก และเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นผู้ยื่นคำร้องยังขาดความรู้ความสามารถในการดำเนินคดี และขาดประสบการณ์ในการดำเนินคดีในชั้นศาล
4. เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เช่น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาที่ศาลสั่ง ได้แก่ การส่งหมาย การบันทึกคำพยาน ล่วงหน้า เป็นต้น ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเบิกความต่อศาล เนื่องจากไม่มีกฎหมายรองรับเกี่ยวกับค่าป่วยการพยาน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการแต่งตั้งพยานให้เป็นผู้ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศฝรั่งเศส พบว่า ประเทศไทยจึงควรนำหลักการแนวคิดแบบในประเทศฝรั่งเศสและควรนำแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิมาปรับใช้ในประเทศไทย เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับการให้ผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นมีสิทธิสามารถการยื่นคำร้องต่อศาลคดีเลือกตั้งท้องถิ่นของประเทศฝรั่งเศส สามารถแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายในการให้ผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น มีสิทธิสามารถการยื่นคำร้องต่อศาลในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นของประเทศฝรั่งเศส อย่างเหมาะสม อีกทั้งหากประเทศไทย มีการนำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางกฎหมาย ของประเทศฝรั่งเศสมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยการแก้ไขกฎหมายและมีการตราบทบัญญัติที่มีขอบเขตของเนื้อหาเป็นการกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นมีสิทธิสามารถการยื่นคำร้องต่อศาลแบบในประเทศฝรั่งเศส ตลอดจนจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมาย โดยการยึดหลักการตามทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ ซึ่งกฎหมายในประเทศไทยควรระบุให้มีการกำหนดคู่ความร่วมที่มาจากผู้ร้องในชั้นการสืบสวนและสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง อีกทั้งไม่ควรมีการกำหนดในกฎหมายให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเพียงผู้เดียวในการมีอำนาจยื่นคำร้องในกรณีดังกล่าวต่อศาล ซึ่งการกำหนดดังกล่าวจะ ส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไข

ปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นให้มีสิทธิสามารถการยื่นคำร้องต่อศาลคดีเลือกตั้งท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังเป็นการทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตลอดจนยังทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีการเลือกตั้ง โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างโปร่งใส สุจริต และเที่ยงธรรม นั่นเอง

4.3 ปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นและแนวทางการแก้ไข

จากการที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 219 วรรคสาม ได้บัญญัติให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ วิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากำหนด โดยต้องใช้ระบบไต่สวนและเป็นไปโดยรวดเร็ว ศาลฎีกาจึงได้ประกาศ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ส่งผลทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ดังต่อไปนี้

4.3.1 ปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

นับตั้งแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับคดีเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งผลทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 ที่กำหนดให้ในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัยให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งก่อนการประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด

ในกรณีที่ประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ถ้าคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าควรให้มีการเลือกตั้งใหม่หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย เมื่อศาลฎีกาได้รับคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นจะปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ จนกว่าศาลฎีกาจะมีคำสั่งยกคำร้อง ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งใดหรือเพิกถอนสิทธิ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้ใด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งนั้นสิ้นสุดลง

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคสองปฏิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ มิให้นำบุคคลดังกล่าวเข้าในจำนวนรวมของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม โดยการยื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคสองให้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด

ดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เกิดปัญหาจากการที่ประเทศไทยได้แบ่งศาลอุทธรณ์ออกเป็น 10 เขต ได้แก่ศาลอุทธรณ์ภาคซึ่งมีทั้งหมด 9 ภาค และศาลอุทธรณ์หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าศาลอุทธรณ์กลาง จากเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์ที่แบ่งเป็น 10 เขตดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในการยื่นคำร้องต่อศาล โดยเฉพาะในการเลือกตั้งท้องถิ่นมีการเลือกตั้งวันเดียวกันจำนวนมาก และมีการประกาศผลการเลือกตั้งพร้อมกันทำให้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีเวลาอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน หากมีความเห็นให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหรือให้มีการเลือกตั้งใหม่ในขั้นตอนการจัดทำคำร้องอาจมีความล่าช้า ส่วนการนัดพิจารณาคดีของศาลอาจต้องใช้เวลาาน ไม่สอดคล้องกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งเพียง 4 ปี เท่านั้น อีกทั้งการดำเนินการกระบวนการพิจารณาของศาลอุทธรณ์แต่ละภาคมีความแตกต่างกัน เนื่องจากระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติไว้หลายข้อ ซึ่งเป็นดุลยพินิจของผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนในการนำมาใช้

นอกจากนี้ เกิดปัญหาเกี่ยวกับการออกคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ที่อาศัยอำนาจตามกฎหมาย คือ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2550 ซึ่งจากการที่กฎดังกล่าวมีเนื้อหาเป็นการกำหนดกระบวนการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการกำหนดวิธีพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนและจะต้องดำเนินการกระบวนการโดยรวดเร็ว ตลอดจนวิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาบังคับเท่าที่สามารถบังคับได้ โดยปัญหาที่เกิดจากบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและ

ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 เนื่องจากเนื้อหาของกฎดังกล่าว ไม่ได้มีการกำหนดให้มีการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น หากข้อมูลที่ได้จากคำร้องของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีไม่เพียงพอ จะทำให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้อง

ในบางกรณีเกิดปัญหาจากการใช้ดุลพินิจในการรับคดีของศาลอุทธรณ์คดีเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากเกิดปัญหาการออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ไม่มีบรรทัดฐาน ในการกำหนดรูปแบบและขอบเขตของการพิจารณา ทำให้การออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ในแต่ละที่เกิดความไม่แน่นอน ส่งผลทำให้ในคดีที่เกิดข้อเท็จจริงเดียวกัน ข้อกฎหมายเดียว แต่มีการใช้ดุลพินิจในการรับคำร้องที่แตกต่างกัน โดยจากการศึกษา ได้พบข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

ข้อเท็จจริงที่ 1

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 4 หมายเลขคำที่ ลต.33/2553 คดีหมายเลขแดงที่ 3763/2553 ลงวันที่ 24 เดือน กันยายน พุทธศักราช 2553 เรื่องคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

ศาลอุทธรณ์ภาค 4 แผนกคดีเลือกตั้งตรวจคำร้องประชุมปรึกษาแล้ว กรณีตามคำร้องเป็นเรื่องที่มีผู้ร้องเรียน ก่อนที่ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้ง แต่หลังจากที่ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ภายหลังเห็นว่าผู้คัดค้านมีส่วนก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการย้ายชื่อผู้มีชื่อเข้าในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้คัดค้านโดยมิชอบ โดยที่ผู้มีชื่อมิได้อยู่อาศัยจริง ผ่าฝืนตามมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ซึ่งผู้ร้องเห็นว่า การเลือกตั้งใน ส่วนของผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม จึงขอให้ศาลอุทธรณ์ภาค 4 เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้านตามมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 239 พิเคราะห์แล้ว เห็นว่า ตามบทบัญญัติในมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว มิได้กำหนดให้ศาลต้องมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่เสมอไป หากเห็นว่าการกระทำของผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใดเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ทั้งนี้ ความในตอนที่ ๓ ของมาตรา 97 ดังกล่าว บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ชัดเจนว่าหากความไม่สุจริตหรือเที่ยงธรรมนั้นมิได้เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งแล้ว ศาลก็จะมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่ไม่ได้ ข้อเท็จจริงได้ความตามประกาศคณะกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งตำบลหัวหนอง อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น เรื่อง ผลการนับคะแนนเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหัวหนอง เอกสารอันดับ 14 ในสำนวนการสืบสวนสอบสวนเรื่องร้องคัดค้านคดีนี้ว่า ผู้คัดค้าน ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งหมายเลข 2 ได้เลือกตั้งด้วยคะแนนเสียง 924 คะแนน ส่วนนายจำนงค์ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง

หมายเลข 1 ซึ่งได้รับคะแนนเลือกตั้งเป็นอันดับสอง ได้รับคะแนนเสียง 724 คะแนน ซึ่งมีผลต่างในคะแนนเลือกตั้งห่างกันถึง 200 คะแนน ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งหมายเลข 3 ก็ได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเพียง 438 คะแนน มีผลต่างในคะแนนเลือกตั้งห่างจากผู้คัดค้านถึง 486 คะแนน ดังนั้น แม้หากข้อเท็จจริงจะรับฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องว่า ผู้คัดค้านมีส่วนก่อ สบับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้มีการย้ายชื่อผู้มีชื่อจำนวน 5 คน เข้าในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งของผู้คัดค้าน โดยมีขอบ ฝ่าฝืนมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 อันมีผลให้การเลือกตั้งใน ส่วนของผู้คัดค้านมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมก็ตาม แต่ด้วยการย้ายผู้มีชื่อเข้าในทะเบียนบ้านเพียง 5 คน ซึ่งแม้หากผู้มีชื่อทั้งห้าได้ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้คัดค้านหรือมิได้ลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้คัดค้านก็ตาม ก็ไม่มีผลให้ผู้คัดค้านเป็นผู้ได้รับการเลือกตั้ง หรือไม่ได้รับเลือกตั้งแต่อย่างใด เพราะหากจะตัดคะแนนเสียงที่ผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้งออกไป 5 คะแนน ผู้คัดค้านก็ยังคงได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งถึง 919 คะแนน ห่างจากผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้คะแนนเป็นอันดับสองถึง 195 คะแนน ซึ่งคงได้รับคะแนนเลือกตั้งเป็นอันดับหนึ่งอยู่เช่นเดิม ดังนั้นแม้หากความสุจริตหรือไม่เที่ยงธรรมในการเลือกตั้งใน ส่วนของผู้คัดค้านจะมีขึ้นจริงตามคำร้อง ก็ไม่ถือเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้คัดค้านได้รับเลือกตั้งแต่อย่างใด จึงไม่สมควรเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้าน และมีคำสั่งให้เลือกตั้งใหม่แทนผู้คัดค้าน คิดไม่มีเหตุที่จะรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาต่อไป เพราะถึงอย่างไรก็ตามก็ไม่ทำให้คดีเปลี่ยนแปลงไป

จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้อง ให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ข้อเท็จจริงที่ 2

คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 7 คดีหมายเลขดำที่ ลต.6/2556 คดีหมายเลขแดงที่ 600/2557 ลงวันที่ 27 เดือน มีนาคม พุทธศักราช 2557 เรื่องคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ขอให้มีการเลือกตั้งใหม่)

ศาลอุทธรณ์ภาค 7 แผนกคดีเลือกตั้งได้ส่วนและ ประชุมปรึกษาแล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามทางใดส่วน โดยคู่ความมิได้โต้แย้งกันว่า เมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2555 จำเอกนิคม พิมพวงษ์ษา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก ในฐานะผู้อำนวยการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก ประกาศให้มีการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก ในวันที่ 7 ตุลาคม 2555 ผู้คัดค้านเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก หมายเลข 1 ต่อมาวันที่ 30 ตุลาคม 2555 ผู้ร้องประกาศผลการเลือกตั้งให้ผู้คัดค้านเป็นผู้ได้รับเลือกตั้ง ผู้คัดค้านอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยากับจำเอกนิคมมาประมาณ 33 ปี โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ผู้คัดค้านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์บ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 ตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยซื้อมาจากนางบุญชู แซ่ม้อย เดิมบ้านดังกล่าวไม่มีชื่อบุคคลใดในทะเบียนบ้าน ระหว่างวันที่ 11 พฤศจิกายน 2553 ถึงวันที่ 18 สิงหาคม 2554 ซึ่งอยู่ในระหว่างเวลาสองปีก่อนวันเลือกตั้ง มีการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 รวม 10 คน โดยย้ายจำเอนนิคม เข้ามาเป็นเจ้าบ้าน จากนั้นมีการย้ายนายบำรุง ทราบละเอียด นางสาวศรี พิมพ์วงศ์ษา นางสาวกานต์ศิริ พิมพ์วงศ์ษา และนายวิศิษฐ์ ดิยสุวรรณ โรจน์ เข้ามาในทะเบียนบ้าน ต่อมาเปลี่ยนให้นางสาวศรีเป็นเจ้าบ้าน หลังจากนั้นมีการย้ายนางสอิ่ง แสงเย็น นายศักดิ์ชาติ แสงเย็น นางบุญเรือน พิมพ์วงศ์ษา นางสาวรุ่งเรือง พิมพ์วงศ์ษา และนางสาวทองใบ พิมพ์วงศ์ษาเข้ามาในทะเบียนบ้าน ทั้ง 10 คน ที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 7 ตุลาคม 2555 เพียง คน คือ จำเอนนิคม และนายบำรุง หลังจากประกาศผลการเลือกตั้งในวันเดียวกัน นายโชติเงินแท่ง ผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก หมายเลข 2 ยื่นคำร้องคัดค้านต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแก มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากภายในสองปีก่อนการวันเลือกตั้ง ผู้คัดค้านก่อ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้จำเอนนิคม และนางสาวศรี ดำเนินการบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยก่อนว่า บ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 ตำบลทับสะแก ยังมีอยู่หรือไม่ผู้ร้องนำสืบว่า บ้านหลังดังกล่าวมีการรื้อถอนไปแล้ว ผู้คัดค้านนำสืบยอมรับว่า มีการรื้อถอนบ้านแล้วจริง แต่ได้นำไปปลูกใหม่อีกแห่งหนึ่งในหมู่เดียวกัน โดยใช้บ้านเลขที่เดิม และมีการแจ้งผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ขณะนั้นทราบแล้วเกี่ยวกับเรื่องนี้ นายสังเวช บัวทอง ซึ่งเคยเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลทับสะแก ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามเอกสารหมายเลข ร.23 ว่า ผู้คัดค้านรื้อบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 ตำบลทับสะแก นำไปสวมกับบ้านที่ปลูกสร้างใหม่ที่บริเวณ โรงงานท่ามะพร้าวของผู้คัดค้าน ที่อยู่ในบ้านที่ผู้คัดค้านพักอาศัย ผู้คัดค้านให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามเอกสารหมายเลข ร.29 ว่า หลังจากผู้คัดค้านซื้อบ้านแล้วรื้อถอนไปปลูกสร้างใหม่ติดกับบ้านเลขที่ 56/1 หมู่ที่ 5 โดยแจ้งให้ นายน้อย สมใจรักษ์ ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ในขณะนั้นและเป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ซึ่งสามารถทำการรื้อถอนและปลูกสร้างใหม่โดยใช้บ้านเลขที่เดิม ผู้คัดค้านเบิกความในชั้นได้สวนว่า ปัจจุบันนายน้อย ถึงแก่ความตายแล้วเห็นว่า การให้ถ้อยคำของนายสังเวชและผู้คัดค้านสอดคล้องต้องกัน อีกทั้งผู้ร้องมีนำสืบให้เห็นว่า เมื่อรื้อบ้านไปแล้วไม่มีการนำไปปลูกสร้างใหม่โดยใช้ทะเบียนบ้านเดิมตามที่ผู้ร้องให้ถ้อยคำประกอบกับนายพัลลภ เกตุรักษา ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลทับสะแก เบิกความว่า การรื้อถอนบ้านแล้วนำไปปลูกอีกแห่งหนึ่งในหมู่เดียวกัน โดยใช้เลขบ้านเดิมสามารถทำได้ ข้อเท็จจริงมีเหตุน่าเชื่อ

ว่า ผู้คัดค้านรื้อบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 มาปลูกใกล้กับบ้านเลขที่ 56/1 หมู่ที่ 5 ของผู้คัดค้านโดยใช้บ้านเลขที่เดิมตามที่ให้ถ้อยคำจริง เชื่อว่าบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 ยังคงมีอยู่

มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 เป็นการย้ายเข้ามาเพื่อให้ผู้คัดค้านได้รับประโยชน์จากการเลือกตั้งโดยมิชอบ อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 43 หรือไม่ ซึ่งมาตราดังกล่าวบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบ และวรรคสองบัญญัติว่า “กรณีดังต่อไปนี้ให้สันนิษฐานว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้งโดยมิชอบด้วยเว้นแต่คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้ว เห็นว่าเป็นการย้ายโดยมิเหตุผลอันสมควร (1) การย้ายบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ซึ่งไม่มีชื่อสกุลเดียวกับเจ้าบ้านเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิเลือกตั้งที่จะมีขึ้นภายในสองปีนับแต่วันที่ย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้าน (2) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยบุคคลนั้นมีที่อยู่อาศัยจริง (3) การย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านโดยมิได้รับความยินยอมจากเจ้าบ้าน” ข้อเท็จจริงได้ความตามให้ถ้อยคำของนายวิศิษฐ์ ดิยสุวรรณโรจน์ และนาง สอิ่ง แสงเย็น ต่อมาคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเอกสารหมายเลข ร.26 และ ร.27 ซึ่งนายวิศิษฐ์ให้ถ้อยคำว่าย้ายมาจากบ้านเลขที่ 47/2 หมู่ที่ 8 ตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 นางสอิ่ง ให้ถ้อยคำว่าย้ายมาจากบ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 ตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยพักอาศัยประจำอยู่ที่บ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 และบ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 นอกจากนี้พยานทั้งสองให้ถ้อยคำตรงกันว่าบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 มีบุคคลพักทั้งหมดประมาณ 6 คน คือ นางสอิ่ง นางบุญเรือน นางสาวกานต์ศรี นางสาวศรี และนายบำรุง โดยพยานทั้งสองไม่ได้พูดถึงนายศักดิ์ชาติ นางสาวรุ่งเรือง และนางสาวทองใบว่าพักอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ด้วย ข้อเท็จจริงยังได้ความจากการให้ถ้อยคำของนายสมศักดิ์ ยอดแก้ว ต่อมาคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามเอกสารหมายเลข ร.24 อีกว่า พยานเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8 ตำบลเขาล้าน อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มาประมาณ 5 ปี และอยู่ในตำบลเขาล้าน หมู่ที่ 8 มาประมาณ 40 ปี รู้จักบุคคลต่างๆ ในพื้นที่เป็นอย่างดี พยานยืนยันว่า นายศักดิ์ชาย ซึ่งประกอบอาชีพค้าขายผลไม้ตามตลาดนัดยังคงพักอาศัยหลับนอนเป็นประจำอยู่ที่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 ตำบลเขาล้าน โดยไม่ได้ย้ายไปพักอาศัยที่อื่น ส่วนนางสาวทองใบ มีอาชีพทำสวนมะพร้าวพักอาศัยหลับนอนเป็นประจำที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 5 ตำบลเขาล้านมากกว่า 30 ปี ไม่ได้ย้ายไปพักอาศัยที่อื่น นอกจากนี้ ข้อเท็จจริงยังได้ความจากการให้ถ้อยคำของนางบุญเรือน พิมพ่วงค์ษา ต่อมาคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามเอกสาร ร.24 ว่า พยานย้ายเข้ามามีชื่ออยู่ใน

ทะเบียนบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 เพื่อทำงานเป็นลูกจ้างให้แก่เจ้าเอกนิคม ซึ่งเป็นน้องชายพยาน รวมทั้งทำความสะอาดบ้านดังกล่าวด้วย โดยพยานให้ถ้อยคำด้วยว่า นางสาวทองใบ พิมพ่วงค์ษา พักอาศัยประจำอยู่ที่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 8 ตำบลเขาล้าน ส่วนนางสาวรุ่งเรือง พิมพ่วงค์ษา บุตรสาว พยานพักอาศัยอยู่ที่กรุงเทพมหานคร ช่วยนางสาววศรี พิมพ่วงค์ษาชายของที่ตลาดบางแค จะเห็นได้ว่า การให้ถ้อยคำของนายวิศิษฐ์ นางสอิ่ง นายสมศักดิ์ และนางบุญเรือน สอดคล้องต้องกัน โดยเฉพาะนายสมศักดิ์เป็นผู้ปกครองท้องที่ข่อมทราบและรู้เห็นของบุคคลที่อยู่ในความปกครอง เป็นอย่างดี จึงมีน้ำหนักน่ารับฟัง ที่นายสมศักดิ์เบิกความต่อศาลว่า ที่ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวน สอบสวนว่า นายศักดิ์ชายอยู่บ้านเลขที่ 29 หมู่ที่ 8 นั้น ความจริงพยานไม่เคยเห็น นายสมศักดิ์อยู่บ้านดังกล่าว นางสอิ่งเบิกความต่อศาลว่า ที่ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวน สอบสวนว่ามีผู้อาศัยอยู่ในบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 เพียง 6 คน ไม่ตรงตามความเป็นจริง เพราะพยานบอกคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนมีทั้งหมด 10 คน โดยมีนายศักดิ์ชาย นางสาวรุ่งเรือง และนางสาวทองใบด้วยนั้น และนางบุญเรือนเบิกความต่อศาลว่า ไม่ได้ให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนไปเช่นนั้น เห็นว่า พยานทั้งสามให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวน เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2555 หลังจากที่นาย โชติร้องคัดค้านไม่นาน เชื่อว่าพยานทั้งสามให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนตามความเป็นจริงยิ่งกว่าที่มาเบิกความต่อศาลทั้งยังสอดคล้องกับการให้ถ้อยคำของนายวิศิษฐ์ ตามเอกสารหมายเลข ร.26 อีกด้วยข้อเท็จจริงเชื่อได้ว่า นายศักดิ์ชาย แสงเย็น นางสาวรุ่งเรือง พิมพ่วงค์ษา และนางสาวทองใบ พิมพ่วงค์ษา ซึ่งย้ายเข้ามาในทะเบียนบ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 ตำบลทับสะแก อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีได้อยู่อาศัยจริง จึงเข้าข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 มาตรา 43(2) ว่าเป็นการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านเพื่อประโยชน์ในการเลือกตั้ง โดยมีชอบ ทั้งไม่ปรากฏเหตุผลอันสมควรในการย้ายชื่อบุคคลดังกล่าวเข้ามาในทะเบียนบ้าน จึงไม่อาจหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายข้างต้นได้ แม้ผู้ย้ายเข้าทั้ง 10 คน จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งเพียง 2 คน ซึ่งไม่ทำให้ผลการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป เพราะผลต่างคะแนนของผู้คัดค้านห่างกับคะแนนของนายโชติ เงินแท่ง ผู้ได้คะแนนลำดับรองถึง 97 คะแนน แต่ก็ทำให้การเลือกตั้งดังกล่าวมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กรณีมีเหตุให้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแกใหม่แทนผู้คัดค้าน ตามบทบัญญัติมาตรา 97 แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 กรณีไม่จำต้องวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการย้ายบุคคลรายอื่นเข้ามาในทะเบียนอีกว่าได้เข้าอยู่อาศัยจริงหรือไม่ เพราะแม้จะวินิจฉัยก็ไม่ทำให้ผลแห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป

สำหรับข้อต่อสู้อื่นๆ ของผู้คัดค้านนอกจากนี้ เป็นประเด็น ปลิกข้อย ไม่มีผลทำให้คำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไปเช่นกัน จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย

ส่วนที่ผู้ร้องขอให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้านมีกำหนดเวลาหนึ่งปีด้วยนั้น เห็นว่าแม้ผู้คัดค้านเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์บ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 และจำเอนนิคม ซึ่งอยู่กินฉันทามิตรยากับผู้คัดค้านกับนางสาวศรี ซึ่งเป็นพี่สาวจำเอนนิคม เป็นผู้ยินยอมอนุญาตให้มีการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านก็ตาม แต่พยานหลักฐานตามทางใต้สวนไม่ปรากฏแน่ชัดว่าผู้คัดค้านมีส่วนก่อสนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจในการดำเนินการย้ายบุคคลเข้ามาในทะเบียนบ้านดังกล่าวด้วย เนื่องจากผู้คัดค้านพักอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ 56/1 หมู่ที่ 5 ไม่ได้พักอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ 21/3 หมู่ที่ 5 และไม่ได้เป็นเจ้าของบ้านในนั้น อีกทั้งไม่ปรากฏว่าผู้คัดค้านเข้าไปเกี่ยวข้องกับจำเอนนิคม และนางสาวศรี ในการย้ายบุคคลเข้ามาในบ้าน นอกจากนี้ บุคคลที่ย้ายเข้ามาก็เป็นญาติของจำเอนนิคมและนางสาวศรี หรือเป็นเพื่อนของจำเอนนิคม ไม่เกี่ยวข้องกับผู้คัดค้าน จึงยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้คัดค้าน

จึงมีคำสั่งให้การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทับสะแกใหม่แทนผู้คัดค้านคำขออื่นให้ยก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ ปัญหา ข้อเท็จจริง กับทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ พบว่า การกระทำเป็นการกระทำที่ขัดกับหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ ที่กำหนดให้รัฐจะต้องให้ความเคารพต่อขอบเขตของสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล การแทรกแซงในสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล โดยอำนาจรัฐจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายซึ่งผ่านความเห็นชอบจากตัวแทนของประชาชนตามหลักความชอบธรรมในทางประชาธิปไตยได้ให้ความเห็นชอบแล้วเท่านั้นจึงจะสามารถกระทำได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่สิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคลมิให้ถูกละเมิดจากรัฐ จึงมีการวางหลักการต่างๆ ไว้มากมาย เช่น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องมีผลบังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะเจาะจง การกำหนดให้ระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ หลักการจำกัดสิทธิและเสรีภาพจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพมิได้ และหลักประกันที่สำคัญคือหลักประกันการใช้สิทธิในทางศาล ซึ่งถือว่าเป็นสาระสำคัญของการให้ความคุ้มครองสิทธิในทางศาลแก่ปัจเจกบุคคล เพราะการคุ้มครองหรือหลักประกันทั้งหลายจะปราศจากความหมายหากไม่ให้สิทธิแก่ปัจเจกบุคคลในการโต้แย้งการกระทำของรัฐ เพื่อให้องค์กรศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีความเป็นกลางเข้ามาควบคุมตรวจสอบการกระทำของรัฐที่ถูกต้องได้ว่าละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของปัจเจกบุคคล

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า การที่บังคับใช้กฎ คือ ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2550 โดยศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้ง จึงส่งผลทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎที่ขัดต่อการคุ้มครองสิทธิ เนื่องจากเนื้อหาของกฎดังกล่าวที่เป็นการกำหนด กระบวนการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และขั้นตอนในการกำหนดวิธีพิจารณาโดยใช้ระบบไปรษณีย์และจะต้องดำเนินการโดยรวดเร็ว ตลอดจนวิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาบังคับเท่าที่สามารถบังคับได้ แต่จากข้อเท็จจริง พบว่า การบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 มีปัญหาจากการที่กฎไม่ได้มีเนื้อหาอันเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจในการรับคดีเลือกตั้งท้องถิ่นของศาลอุทธรณ์ หรือการที่ไม่มีแนวทางที่เป็นมาตรฐานกลางในการออกคำสั่งที่เป็นแนวทางเดียวกัน ของศาลอุทธรณ์ในทุกศาล ตลอดจนเนื้อหาของกฎไม่ได้กำหนดให้มีการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลทำให้การกระทำดังกล่าวขัดต่อทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ เพราะหากการออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ไม่มีบรรทัดฐาน ในการกำหนดรูปแบบและขอบเขตของการพิจารณา ทำให้การออกคำสั่งรับคดีของศาลอุทธรณ์ในแต่ละที่เกิดความไม่แน่นอน ส่งผลทำให้ในคดีที่เกิดข้อเท็จจริงเดียวกัน ข้อกฎหมายเดียว แต่มีการใช้ดุลพินิจในการรับคำร้องที่แตกต่างกัน และทำให้ผู้มีส่วนได้เสียที่ได้ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กฎหมายกำหนด

ดังนั้น จากการที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 ซึ่งมีสถานะเป็นกฎ ที่เนื้อหาที่ขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ จึงเป็นการบังคับใช้กฎที่ส่งผล ทำให้เกิดปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎซึ่งขัดต่อหลักทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ

นอกจากนี้ บังคับใช้กฎดังกล่าวยังเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในเรื่องสิทธิในกระบวนการยุติธรรม ตามมาตรา 40 ที่กำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดให้บุคคลย่อมมีสิทธิที่

จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและยังเป็นการกระทำส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นั่นเอง

4.3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น

ผู้เขียนเห็นควรรื้อให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 โดยการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นอย่างชัดเจน เนื่องจากการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ทำให้เกิดปัญหาจากการบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยวิธีพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2550 อย่างชัดเจน ส่งผลเสียต่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น และยังเป็นการกระทำส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งไม่ได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะกระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นั่นเอง

จากการศึกษา พบว่า ประเทศบราซิล ได้มีการกำหนดองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในระบบการเลือกตั้งในประเทศบราซิล ประกอบด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้พิพากษาศาลเลือกตั้ง ศาลเลือกตั้งภูมิภาค ซึ่งจะมียุติในทุกรัฐของประเทศบราซิล และศาลเลือกตั้งสูงสุด

ประเทศบราซิลมีศาลเลือกตั้ง (Electoral Court) ซึ่งทำหน้าที่ในการรับจดทะเบียนพรรคการเมือง และควบคุมการเงินของพรรคการเมือง นอกจากนี้ ศาลเลือกตั้งยังมีหน้าที่กำหนดวันเลือกตั้ง และตัดสินคดีความเกี่ยวกับความผิดหรือข้อขัดแย้งที่เกิดจากการเลือกตั้ง

1) ศาลเลือกตั้งสูงสุด

ศาลเลือกตั้งสูงสุดถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1932 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะยุติการโง่งมการเลือกตั้ง และเพื่อให้มีอำนาจเหนือศาลเลือกตั้งทั้งหมด และเพื่อทำหน้าที่ควบคุมบทบาททางพรรคการเมือง มีอำนาจในการอนุญาตหรือยกเลิกการลงทะเบียนพรรคการเมือง การลงทะเบียนของผู้สมัครและรับรองการเลือกตั้ง วางระเบียบและควบคุมการแทรกแซงทางสื่อโทรทัศน์และวิทยุของพรรคการเมืองในช่วงเวลาระหว่างที่มีการเลือกตั้ง

ศาลเลือกตั้งสูงสุดจะคัดเลือกประธานและรองประธานจากผู้พิพากษาที่มาจากศาลสูงสุดแห่งสหพันธรัฐฯ และเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะจากผู้พิพากษาที่มาจากศาลยุติธรรมสูงสุดของบราซิล

2) ศาลเลือกตั้งภูมิภาค

กำหนดให้มีศาลเลือกตั้งภูมิภาคในเมืองหลวงในแต่ละรัฐและในส่วนกลาง โดยคัดเลือกมาจาก

(1) ศาลเลือกตั้งภูมิภาค ประกอบด้วยองค์คณะอย่างน้อย 6 คน การเลือกตั้งโดยวิธีการลงมติลับจาก

(2) ผู้พิพากษาศาลภูมิภาค และส่วนกลางจะปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละรัฐหรือในส่วนกลางในเขตนั้นๆ ในกรณีจำนวนผู้พิพากษาไม่ครบตามที่กำหนดไว้ให้คัดเลือกจากผู้พิพากษาศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคและส่วนกลางในแต่ละกรณีตามลำดับในศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคและส่วนกลางนั้นๆ

(3) ผ่านการแต่งตั้งจากประธานาธิบดี 2 ท่าน โดยการคัดเลือกจากทนายความ 6 คน ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย เป็นผู้ซึ่งเสี่ยง มีคุณธรรมซึ่งถูกเสนอชื่อโดยศาลยุติธรรมสูงสุด

(4) คำวินิจฉัยของศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคจะอุทธรณ์ต่อศาลสูงสุดได้ ต่อเมื่อ

ก. คำวินิจฉัยของศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ข. เกิดปัญหาการตีความกฎหมายระหว่างศาลเลือกตั้งสองศาล หรือมากกว่านั้น

ค. เกิดการฟ้องร้องเกี่ยวกับเรื่อง การขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือการประกาศผลรับรองผู้ชนะการเลือกตั้งในการเลือกตั้ง ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ง. เมื่อมีการฟ้องเพิกถอนการประกาศผลคะแนนเลือกตั้ง หรือการฟ้องเพิกถอนคำสั่ง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเลือกตั้งในส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง

ดังนั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศไทยกับประเทศบราซิล พบว่า ประเทศไทยจึงควรนำหลักการแนวคิดแบบในประเทศบราซิล และควรนำแนวคิดทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิมาปรับใช้ในประเทศไทย เนื่องจากแนวคิดที่กำหนดให้คำวินิจฉัยของศาลเลือกตั้งส่วนภูมิภาคจะอุทธรณ์ต่อศาลสูงสุดได้ หากมีการฟ้องเพิกถอนการประกาศผลคะแนนเลือกตั้ง หรือการฟ้องเพิกถอนคำสั่งซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อการเลือกตั้งในส่วนภูมิภาคหรือส่วนกลาง นอกจากนี้ เมื่อประเทศไทยมีการนำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการทางกฎหมาย ของประเทศบราซิล มาปรับใช้กับประเทศไทย โดยการแก้ไขกฎหมายและมีการตราบทบัญญัติที่มีขอบเขตของเนื้อหาเป็นการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้ง ท้องถิ่น ตลอดจนจะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายโดยการยึดหลักการตามทฤษฎีการคุ้มครองสิทธิ โดยการกำหนดให้คำสั่งรับคดีเลือกตั้งท้องถิ่น สามารถอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลฎีกาแผนกคดีเลือกตั้ง ได้อีกชั้น โดยการกำหนดดังกล่าวจะส่งผลทำให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการใช้บังคับใช้กฎหมายในเรื่องการคุ้มครองสิทธิของผู้มีส่วนได้เสียจากคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ตลอดจนถูกต้องตามหลักการคุ้มครองสิทธิ อีกทั้งยังเป็นการทำให้กระบวนการในการเพิกถอนสิทธิหรือสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศรับรองผลการเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นไปตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 อีกทั้งยังส่งผลต่อวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้กระบวนการยุติธรรมในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นเกิดความเป็นธรรม และยังเป็นการส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสียในคดีเลือกตั้งท้องถิ่นให้ได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างได้ถูกต้อง และเหมาะสมต่อไป

อนึ่ง จะเห็นได้ว่า ในประเทศไทย ศาลที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายมหาชน เช่น ศาลปกครอง ศาลภาษีอากร เป็นต้น ต่างก็มีการบัญญัติให้กฎหมายของศาลดังกล่าวให้มีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยที่เกี่ยวกับการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอย่างชัดเจน อีกทั้งเมื่อพิจารณาหลักการของศาลประเภทอื่นกับศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้ง จึงเห็นควรให้มีการกำหนดให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทบทวนคำสั่งในการรับคดีของศาลอุทธรณ์ในคดีเลือกตั้งท้องถิ่น นั้นเอง